

DISCUSSIONENOTITIE

"Van kop tot staart"

Dierenwelzijn in Groningen

Inhoudsopgave

Inleiding	1
In het wild levende dieren en dierenwelzijn	2
Gedomesticeerde dieren en dierenwelzijn	3
Afwegingskader	3
Wat is er al geregeld?	3
Huidige situatie: Hoe diervriendelijk is Groningen? 5	
Honden, kinderboerderijen, opvang	6
Circussen met 'wilde' dieren	7
Conclusie: Wat willen we anders of extra doen?	8
Besluitvorming	9
Bijlage 1	
Artikelen APV met betrekking tot dieren	
Toelichting op de artikelen	

RAADSVOORSTEL:

*Want een dier is heus geen stakker,
schepsel is hij, kameraad.*

2007-2008

Ons kenmerk: BD 07.1432576

Registratienummer : GR 07.

Ingekomen op :

Onderwerp: "Van kop tot staart. Dierenwelzijn in Groningen"

Groningen,

Inleiding.

Met de discussienotitie "Van kop tot staart. Dierenwelzijn in Groningen" geven we uw raad een overzicht van het huidige beleid en de bestaande activiteiten. Daarnaast doen we voorstellen voor verandering en vernieuwing.

Aan de Dierenbescherming Nederland danken we dat dierenwelzijn een (lokaal) politiek onderwerp is. Dierenbescherming Nederland is een aantal jaren geleden een campagne gestart om gemeenten te bewegen dierenwelzijnsbeleid te ontwikkelen met aandacht voor onder andere bescherming en opvang van dieren, groenbeheer, ruimtelijke ingrepen, vermaak met dieren en kinderboerderijen.

Wat verstaan we onder dierenwelzijn en waarom willen we beleid voor onze stad? Om met dat laatste te beginnen: in ons collegeprogramma schrijven we dat we ons verantwoordelijk voelen voor een waardig bestaan en de bescherming van dieren binnen onze gemeentegrenzen.

We willen ons inspannen om dierenleed, dieronvriendelijk beleid en dieronvriendelijke activiteiten in onze gemeente te voorkomen, zonodig tegen te gaan en diervriendelijk handelen te stimuleren.

Daar is beleid voor nodig. Voor in het wild levende en verwilderde dieren, maar ook voor hobby- en gezelschapsdieren.

Als we spreken over dierenwelzijn hebben we het over de lichamelijke en geestelijke gezondheid van een dier. De mate van welzijn hangt, in deze definitie, af van de mate waarin een dier vrij is van dorst, honger en onjuiste voeding; van fysiek en fysiologisch ongerief; van pijn, verwondingen en ziektes; van angst en chronische stress en de mate waarin een dier ruimte krijgt voor zijn natuurlijke gedrag.

Hierbij moeten we niet uit het oog verliezen, dat stress door concurrentie om voedsel en ruimte, weersomstandigheden, predatie¹ en andere externe factoren een gegeven is in de natuur. "*Survival of the fittest*" is als selectief instrument van belang voor de instandhouding van de soort, ook al gaat dat ten koste van het welzijn van een individueel dier.

Wij voelen ons verantwoordelijk voor de stad als leefgebied voor dieren, en dus verantwoordelijk voor een diervriendelijke inrichting en diervriendelijk onderhoud en beheer. Maar wij voelen ons ook verantwoordelijk voor de leefbaarheid en levendigheid van de stad en haar Stadgers. Dan hebben we het over handhaving, optreden tegen dierenoverlast en opvang van zwerfdieren, maar ook over het beheer van kinderboerderijen en het ontvangen van circussen met "wilde" dieren. Zowel bij de stimulerende als de handhavende rol is het zinvol om een onderscheid te maken in twee, noem het maar even "doelgroepen": de in het wild levende dieren en de gedomesticeerde dieren. Onze inspanningen en verantwoordelijkheden als gemeente verschillen dusdanig dat een dergelijk onderscheid zinvol is.

In het wild levende dieren en dierenwelzijn.

Bij onze verantwoordelijkheid voor het welzijn van in het wild levende dieren geven we prioriteit aan stimuleren boven handhaven.

Wij willen het vóórkomen van in het wild levende dieren bevorderen, niet door nieuwe dieren uit te zetten of door voedsel te geven (uitgezonderd in extreme omstandigheden, zoals strenge vorst), maar door maatregelen in aanleg en onderhoud van de stedelijke omgeving. Hoe?

Ten eerste dragen wij zorg voor een stedelijk leefmilieu waarin het behoud en terugbrengen van bepaalde doelsoorten richtinggevend is. Daarbij is de ontwikkeling van de ecologische hoofdstructuur en verdere ecologische inrichting en beheer van de stad en zijn parken het belangrijkste instrument. De bedoeling is om ons in die gebieden zo weinig mogelijk te bemoeien met groei, bloei en ontwikkeling, zodat de natuur zelf zoveel mogelijk zijn gang kan gaan.

Ten tweede vinden we het wel nodig om stimulerend op te treden als soorten in het gedrang komen, door bijvoorbeeld nestmogelijkheden te creëren (mussen, gierzwaluwen, vleermuizen, etc.).

Tot slot zijn wij verantwoordelijk voor het terugdringen van overlast door ongedierte zoals kakkerlakken en ratten, en voor overlast ontstaan door "overbevolking" van bepaalde dieren, duiven en ganzen bijvoorbeeld. Ongedierte bestrijden wij op een zo milieuvriendelijke manier: weinig gif en goede voorlichting. "Overbevolking" pakken we ook en allereerst zo diervriendelijk mogelijk aan. Voor ganzen geldt bijvoorbeeld de volgorde: eieren rapen, herplaatsen en in het uiterste geval reduceren van de populatie. Let wel, altijd alleen als er sprake is van overlast.

---

¹ Van **predatie** is sprake als een organisme een aantal individuen van een andere soort vangt en opeet tijdens zijn leven.

Gedomesticeerde dieren en dierenwelzijn.

Onze verantwoordelijkheid voor huisdieren is natuurlijk beperkt. Eigenaren zijn primair verantwoordelijk voor het welzijn van hun huisdier of het nu een vis, een hond, een wandelende tak of een konijn is. Die verantwoordelijkheid en het toezicht erop is vastgelegd in de landelijke wet- en regelgeving.

Wij zijn als gemeente op twee manieren betrokken als het om de gedomesticeerde dieren gaat.

Ten eerste zijn wij in beeld als het gaat om de zorg voor in de steek gelaten dieren. Wij zijn wettelijk verantwoordelijk voor de opvang van zwerfdieren, meestal honden en katten.

Ten tweede zijn we in beeld als het gaat om het gebruik van de openbare ruimte. Over wat wel en niet is toegestaan in onze gemeente is een aantal artikelen in de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) opgenomen.

Afwegingskader.

Het onderscheid tussen in het wild levende en gedomesticeerde dieren vormt het kader waaraan onze interventies getoetst kunnen worden. Dit onderscheid geeft bovendien goed aan wanneer gemeentelijke inspanningen aan de orde kunnen zijn. Hierbij merken we op dat stimuleren en opvang vóór handhaven komt.

Wij grijpen in bij aantoonbare, aangetoonde aantasting van het dierenwelzijn door menselijk handelen of het nalaten daarvan, én we grijpen in bij uitzonderlijke situaties (strengte vorst, overstroming). Wij maken altijd een afweging tussen kosten en effectiviteit, of om het heel helder te zeggen: de beschikbare middelen bepalen de grenzen.

Daarbij is het goed in ogenschouw te nemen dat wij niet in verantwoordelijkheden van anderen of van andere overheden willen treden. In die gevallen waarin niet wij, maar anderen de eerst aangewezen zijn om iets te vinden of iets te doen, kunnen we hooguit, en alleen als daartoe goede redenen zijn, kritische vragen stellen of voorstellen voor verandering doen.

Dit speelt bijvoorbeeld in de duivendiscussie. Wij zien het niet als onze taak om tillen in de stad te plaatsen maar zullen particuliere initiatieven daartoe serieus beoordelen.

Met vorengenoemd afwegingskader als richtlijn geven we eerst een beschrijving van wat er, als het gaat om het tegengaan van dierenleed, al landelijk en lokaal geregeld is en wat wij in ons beleid en in de uitvoering op dit moment al "diervriendelijk" doen. Zo komen we bij de vraag 'wat vinden we dat er anders moet of misschien meer moet gebeuren en hoe ver willen we daar als gemeente dan in gaan?'

Wat is er al geregeld?

Inleiding.

Bij de eerste wet die dieren in Nederland moest beschermen stond niet het dier maar de mens centraal. Volgens het Wetboek van Strafrecht uit 1886 is mishandeling van een dier strafbaar omdat de "zedelijke" gevoelens van mensen die de mishandeling moesten aanzien of aanhoren werden gekwetst. Nu, ruim 100 jaar later, vinden we dat een dier er niet alleen voor het nut van de mens is, maar een eigen waarde bezit. En daarbij

horen nieuwe wetten. Voor het beperken ⁴ van de aantasting van het

dierenwelzijn kennen we twee belangrijke kaderwetten: de in 1992 vastgestelde Gezondheids- en welzijnswet voor dieren (GWWD) en de in 2001 vastgestelde Flora- en Faunawet.

Daarnaast hebben wij in de Groningse Algemene Plaatselijke Verordening (APV) een viertal artikelen specifiek over dieren opgenomen, over: honden, het houden van hinderlijke of schadelijke dieren en (stads)duiven. Deze artikelen zijn bijgevoegd in bijlage 1.

In het wild levende dieren.

Voor alle in het wild levende dieren is de Flora- en Faunawet van belang. Dit is een kaderwet, waarin Europese richtlijnen op het gebied van soortbescherming in de vorm van Algemene maatregelen van Bestuur zijn uitgewerkt. De wet beschermt praktisch alle inheemse zoogdieren, amfibieën, vogels en vissen. Daarnaast geldt voor alle soorten een zorgplicht, die bepaalt dat er geen onnodige schade mag worden toegebracht of verstoring van het leefgebied van beschermde soorten wordt veroorzaakt. Voor verschillende specifieke werkzaamheden zijn gedragscodes vastgesteld. In alle andere situaties moet ontheffing worden gevraagd. Voor handhaving van deze wetten en aanvullende regels is naast de reguliere politie, de Algemene Inspectie Dienst (AID) van het ministerie LNV verantwoordelijk. Voor de in het wild levende dieren die voor overlast zorgen zoals kakkerlakken, ratten, wespen en steeds vaker uitheemse dieren, kennen wij in Groningen de zogenaamde ongediertebestrijding: gekwalificeerde medewerkers ruimen het ongedierte op, maar kijken ook hoe het zover heeft kunnen komen om advies te (kunnen) geven over het voorkomen van de overlast.

Gedomesticeerde dieren.

De algemene bescherming van alle door mensen gehouden diersoorten is geregeld in de GWWD. Deze wet werkt volgens het "nee, tenzij" principe: je mag geen handelingen met dieren verrichten tenzij in de wet staat dat het wel mag. Zo is het verboden om een dier onnodig pijn te doen of zijn gezondheid/welzijn aan te tasten; een dier de nodige verzorging te onthouden; ingrepen te plegen bij dieren en dieren als prijs, beloning of gift uit te reiken. Daarnaast kent het GWWD "Ja, mits" regels voor huisvesting, vervoer en slacht van dieren.

Voor handhaving van de GWWD én de aanvullende regels is de AID verantwoordelijk. Deze wet is ook van toepassing op circussen met "wilde" dieren. En in de APV staat een aantal artikelen over onze verantwoordelijkheid voor gedomesticeerde dieren in de openbare ruimte. Wij mogen optreden tegen: loslopende honden, verontreiniging door honden, tegen gevaarlijke honden en het houden van hinderlijke of schadelijke dieren en ook tegen (stads)duiven. De handhaving hiervan is in handen van de Regiopolitie en de inspectie van de Milieudienst.

Daarnaast zijn wij, met alle gemeenten in Nederland, verantwoordelijk voor de opvang van zwerfdieren, voornamelijk honden en katten. Wij geven uitvoering aan deze opvangplicht door de Dierenambulance en de twee opvangvoorzieningen, het Dierenasiel in Zuidwolde en de Vogelopvang 't Hemelrijk bij Adorp, te ondersteunen.

Huidige situatie: Hoe diervriendelijk is Groningen?

In het wild levende dieren

Ecologie.

Wij hebben formeel geen specifieke natuurbeschermingstaak, maar geven de natuur in de stad een volwaardige plaats: sinds 1994 werkt in onze gemeente een stadsecoloog en kennen wij ook stadsecologisch beleid. Dit beleid is in eerste instantie gericht op soorten, op de instandhouding van ecosystemen en op de diversiteit aan biotopen. Het mooie is dat individuele dieren daarvan profiteren. Met nestkasten voor gierzwaluwen en vleermuiskasten willen we bijvoorbeeld de diversiteit van de stedelijke natuur vergroten en deze specifiek bedreigde soorten ondersteunen, maar daarmee bevorderen we tegelijkertijd het welzijn van de individuele gierzwaluw en vleermuis. De kern van ons beleid en onze aanpak is dat wij ons richten op het ondersteunen van soorten die het moeilijk hebben, zoals de gierzwaluw, de huiszwaluw en de mus.

Wij hebben voor tweederde deel van de stad een doelsoortenbeleid ontwikkeld; binnenkort stellen we dit beleid voor het laatste, noordelijke, deel van de stad vast. We hebben dan voor de gehele stad een toetsingskader voor de natuurlijke kwaliteit in de stedelijke omgeving.

De ecologie heeft ook een vaste plaats verworven in planprocedures en in uitvoering van gemeentelijke projecten. We toetsen altijd op aanwezigheid van beschermde soorten en treffen zonodig mitigerende of compenserende maatregelen. In bestemmingsplannen staat tegenwoordig standaard naast een groenparagraaf ook een ecologische paragraaf. En kappen doen we al heel lang niet meer in het broedseizoen.

Beheer.

In de ecologisch waardevolle gebieden en verbindingzones van de Stedelijke Ecologische Structuur is het doelsoortenbeleid richtinggevend voor beheerplannen, het beheer zelf en het ontwerpen voor de feitelijke inrichting. De beheersystematiek is in alle gevallen gebaseerd op verleiden en bevorderen door het creëren van optimale leefomstandigheden. Hierbij koersen we niet alleen op het terugbrengen van de doelsoort, maar ook op het terugbrengen van begeleidende soorten. We realiseren ons dat niet alleen de natuur in de "Stedelijke Ecologische Structuur" van belang is voor in het wild levende dieren. Ook het "snipper groen" daarbuiten biedt plaats aan bijvoorbeeld egels, vogels en vleermuizen.

Met de nadrukkelijke beperking van het gebruik van bestrijdingsmiddelen in de openbare ruimte voorkomen we veel schade aan planten- en diersoorten. Slechts bij hoge uitzondering voeren we gerichte bestrijdingsacties uit ter voorkoming van overlast door dominante en schadelijke soorten als de Grote Berenklauw. Wanneer er geen sprake is van gezondheidsrisico's, ondernemen we geen actie tegen incidenteel voorkomende overlast in de openbare ruimte als gevolg van insecten en andere diersoorten.

Voor enkele specifieke soorten zijn preventieve beheersmaatregelen van kracht. De overlast van de stadsduiven beperken we door een specifiek voederverbod. De ganzenpopulatie in de parken en de stadsranden controleren we door het opsporen van de nesten en het rapen of het manipuleren van de eieren.

Wild en vissen.

Op gemeentelijke eigendommen verlenen we geen jachtrecht en in principe gaan we wildschade tegen met diervriendelijke maatregelen. Vissen is binnen de gemeentegrenzen toegestaan. Wel ligt er al jaren een verzoek van de vereniging Natuurmonumenten om in de gebieden die zij voor ons beheren, onder andere Kardingse en Piccardthofplas een visverbod af te kondigen om daarmee ecologische ontwikkeling van de gebieden te verbeteren.

Gedomesticeerde dieren.

Honden.

Eind vorig jaar waren er in Groningen 7.532 geregistreerde honden die woonden bij 6.870 baasjes. Dat betekent dat, omgerekend naar het aantal huizen, er in 1 op de 10 huizen een betalende hondenbezitter woont. Opmerkelijk is dat de meeste honden in slechts drie wijken wonen: De Hoogte, de Oosterpark en Beijum. Zij brachten overigens 605 duizend euro aan belastinggeld in het laatje.

Hondeneigenaren zijn natuurlijk primair verantwoordelijk voor handel en wandel en ook voor het welzijn van hun huisdier. Wij komen de honden en baasjes tegen in de openbare ruimte bij het uitlaten, en in de APV staat waaraan eigenaar en hond zich dan moeten houden.

In die openbare ruimte speelt een probleem dat hoog scoort in de lijst van ergernissen van bewoners in alle steden van Nederland: overlast van hondenpoep. Om die overlast te beperken hebben we in een aantal wijken hondenuitlaatplaatsen aangelegd, herkenbaar aan een speciaal bord.

Kinderboerderijen.

De stad biedt plek aan zes kinderboerderijen: de grootste kinderboerderij in het Stadspark is in beheer bij de gemeente. Daarnaast zijn er vijf particuliere, twee grotere zijn de Beestenborg in Ulgersmaborg en de kinderboerderij Vinkhuizen. Kleinere wijkinitiatieven zijn Minerva's Beestenboel in Hoogkerk, De Malle in Lewenborg en de kinderboerderij in Beijum. De particuliere kinderboerderijen ontvangen een bijdrage op maat voor het beheer, soms in natura, en bieden werk aan een aantal ID-ers. Aan de rand van het recreatiegebied Kardingse ligt nog een grote particuliere geitenboerderij genaamd de Wegafarm.

Opvang zwerfdieren.

Wij ondersteunen drie organisaties die zich inzetten voor dieren: de Dierenambulance, de Vogelopvang 't Hemelrijk en de Dierenbescherming. Wij blijven dat doen want we vinden dat deze organisaties een belangrijke maatschappelijke rol vervullen en geven met een financiële ondersteuning blijk van onze waardering daarvoor.

Wij weten dat het publiek de Dierenambulance en Vogelopvang over het algemeen goed weet te vinden. Sterker nog, deze organisaties weten zich verzekerd van veel waardering van particuliere zijde, iets dat duidelijk tot uitdrukking komt in een relatief grote financiële ondersteuning door particuliere donateurs: structurele bijdragen, legaten, erfenissen.

In feite bepalen veel burgers met deze financiële bijdragen hun prioriteiten in het

De gemeentelijke rol is als het gaat om financiële ondersteuning van de Dierenambulance, Vogelopvang en Dierenbescherming in dit licht vooral een aanvullende.

De **Dierenambulance** vervoert zieke en gewonde dieren en brengt ze naar één van de opvangvoorzieningen. In een enkel geval ruimen ze ook dode dieren in de openbare ruimte op, een taak die we gaan vastleggen in de nieuwe subsidieverordening. De ambulance heeft voor 2007 een subsidie ontvangen van € 14.260,-- (jaarlijkse indexatie).

De **Vogelopvang 't Hemelrijk** houdt zich bezig met de opvang en de verzorging van gewonde vogels en kleine zoogdieren. Zij kregen in 2007 € 8.320,-- (jaarlijkse indexatie).

De derde loot aan deze stam **de Dierenbescherming afdeling Groningen** vangt de stadse zwerfdieren op, vooral honden en katten die door de eigenaar in de steek zijn gelaten. Vorig jaar ging het om bijna 500 katten en 50 honden. Ze verzorgen de dieren tenminste drie weken in het asiel te Zuidwolde en in die periode proberen ze een nieuwe eigenaar te vinden. De Dierenbescherming voorziet met deze opvang in een gemeentelijke verantwoordelijkheid, de reden om de Dierenbescherming substantieel te ondersteunen bij de uitvoering van deze taak. De Dierenbescherming bepaalt zelf het niveau van de zorg en daar staat tegenover dat wij niet alle door hun gemaakte kosten volledig vergoeden. De Dierenbescherming heeft in 2006 een bedrag van € 112.096,-- ontvangen (jaarlijkse indexatie).

Circussen met "wilde" dieren.

Wij ontvangen jaarlijks een circus dat werkt met "wilde" dieren. Sinds een paar jaar krijgen wij verzoeken om een dergelijk circus te weren, omdat het gebruik maakt van "wilde" dieren. Groepen zoals "Wilde dieren de tent uit" voeren op landelijk niveau actie en zijn in discussie met de minister en de circusbranche over wat zij zien als dierenmishandeling.

Er bestaat maar heel weinig wetenschappelijk onderzoek naar het welzijn van circusdieren en dat betekent dat het niet gemakkelijk is om objectieve uitspraken te doen over de invloed van de leefomstandigheden in een circus op de dieren. Er is een promotieonderzoek "Het verbond met de tijger" uit 2000 en daarin betoogt de schrijver dat roofdieren in het circus al ongeveer honderd jaar diervriendelijk worden afgericht. Het zijn bovendien geen wilde, maar semi-wilde dieren en al generaties lang gedomesticeerd.

We moeten constateren dat er tot nu toe in de discussie over "wilde" dieren in circussen meningen worden gewisseld. Dierenactivisten stellen dat de kooien te klein zijn, de dieren met geweld worden getraind en gestrest zijn. De circussen betwisten dat. Zij zeggen dat de dieren in grote kooien leven, goede verzorging krijgen en dat ze de dressuur baseren op geduld en wederzijds respect en vertrouwen.

In elk geval heeft de discussie tussen de activisten en circussen er toe geleid dat er meer aandacht is dan voorheen voor het welzijn van "wilde" dieren, ook van dieren in dierenparken, dolfinaria etc.

Conclusie: Wat willen we anders of extra doen?

In het wild levende dieren.

We mogen op grond van vorenstaande concluderen dat het met ons welzijnsbeleid voor in het wild levende dieren goed is gesteld. In Groningen is veel en ook kwalitatief goede leefruimte aanwezig. En wij verkeren in de gelukkige omstandigheid dat we een diervriendelijk groen- en ecologisch beleid hebben en beheer voeren en ook in de planvorming proberen inhoud te geven aan onze verantwoordelijkheid voor de in het wild levende dieren. Wij willen graag doorgaan op de ingeslagen weg en de stad voor in het wild levende dieren nog aantrekkelijker en beter maken. Daarin kunnen we een paar stappen extra zetten.

1. Om te beginnen stellen we in het, nog door uw raad vast te stellen, Groenstructuurplan voor om een groot deel van de uitgebreide Groningse groenstructuur ecologisch te gaan beheren.
2. Daarnaast willen we de Gedragscode Gemeentelijk Beheer, ontworpen door de landelijke organisaties Stadswerk en de Vereniging van Hoveniers en Groenvoorzieners, in Groningen invoeren. Alle onderhoudswerkzaamheden in de openbare ruimte zijn daarmee aan procedures gebonden, die zorgvuldig handelen met dieren- en plantensoorten beogen.
3. In het Groninger Water- en Rioleringsplan, gereed in 2008, krijgt het stedelijke natuurwater expliciet aandacht. Dit water willen we ecologisch inrichten. En we willen in het beheer met doelsoortenbeleid sturen op een natuurlijke vispopulatie.
4. Voor het beperkte deel van het stedelijke water waarom het hier gaat, deels in beheer bij Natuurmonumenten, stellen wij uit oogpunt van ecologie voor, om vissen te verbieden: de Piccardthofplas, het Helperdiepje, de Helpermaar, vijvers in Stadspark, het Noorderplantsoen en een (deel van) Kardingse sloten in de Hunzezone.
5. In het kader van het Groenstructuurplan willen we bekijken of we op onderdelen een stap extra kunnen doen voor dieren die het moeilijk hebben in de stad. Daarbij denken we aan directe actie maar indirect is ook heel mooi, door bijvoorbeeld activiteiten op of met scholen in het kader van Natuur- en Duurzaamheidseducatie. In dat kader willen we namelijk de participatie van wijkbewoners, scholen en natuurorganisaties nadrukkelijk bevorderen.

Gedomesticeerde dieren.

Bij het welzijn van gedomesticeerde dieren ligt de verantwoordelijkheid primair bij de eigenaren en verzorgers. Wij zijn verantwoordelijk voor de opvang van in de steek gelaten huisdieren, de zwerfdieren in het dierenasiel.

Hoewel wij binnen onze gemeentegrenzen geen intensieve veehouderijbedrijven kennen, willen we wel graag een bijdrage leveren aan verbeterd dierenwelzijn in de landbouw. Omdat we geen directe invloed hierop kunnen uitoefenen willen we dierenwelzijn laten meewegen in ons inkoopbeleid. Wij vinden dierenwelzijn meer een zaak van betrokkenheid en aandacht dan van ge- en verboden. Als het gaat om een

bijdrage aan het verbeteren van het welzijn van huisdieren denken wij dat het interessant is om:

1. De mogelijkheid te onderzoeken om eigenaren van huisdieren, bijvoorbeeld honden, gericht op te roepen om met hun huisdier trainingen of verzorgingscursussen te volgen.
2. In onze natuur- en milieueducatie aandacht te besteden aan het houden en goed verzorgen van huisdieren.
3. Circussen met "wilde" dieren blijven wat ons betreft welkom in de stad. Wij willen niet op de uitkomst van de landelijke discussie over het welzijn van deze dieren vooruitlopen noch in de huidige meningenstrijd voor één van beide "kampen" partij kiezen. Wel zijn wij bereid, als daartoe aanleiding bestaat, bij de komst van een dergelijk circus de AID uit te nodigen om een rapport over de situatie van de dieren op te stellen. Wij hebben dat eerder ook gedaan.
4. Omdat goed voorbeeld goed doet volgen, stellen we voor in de catering in de hele gemeentelijke organisatie Fair Trade- en scharrelproducten te verkopen.

Besluitvorming.

Wij stellen u voor te besluiten:

de discussienotitie "Van kop tot staart; Dierenwelzijn in Groningen" vast te stellen.

Burgemeester en wethouders
van Groningen,

De burgemeester,

De secretaris,

Jacq. Wallage.

H.P. Bakker.

Bijlage 1:**Artikelen APV met betrekking tot dieren.**Artikel 2.4.16 Loslopende honden

1. Het is de eigenaar of houder van een hond verboden die hond te laten verblijven of te laten lopen:
  - a. binnen de bebouwde kom op de weg zonder dat die hond aangelijnd is;
  - b. op een voor het publiek toegankelijke en kennelijk als zodanig ingerichte kinderspeelplaats, zandbak, speelweide, sportveld, strand of begraafplaats;
  - c. op een door het college aangewezen weg of plaats die gesloten is voor honden;
  - d. op de weg zonder voorzien te zijn van een halsband of een ander identificatiemerk dat de eigenaar of houder duidelijk doet kennen.
2. Het verbod geldt niet voorzover de eigenaar of houder van een hond zich vanwege zijn handicap door een geleidehond laat begeleiden en de hond als zodanig aantoonbaar gekwalificeerd is of indien een eigenaar of houder van een hond deze aantoonbaar gekwalificeerd opleidt tot geleidehond.
3. Het college kan plaatsen aanwijzen waar het bepaalde in het eerste lid onder a., niet van toepassing is.

Artikel 2.4.17 Verontreiniging door honden

1. De eigenaar of houder van een hond is verplicht ervoor te zorgen dat die hond zich niet van uitwerpselen ontdoet:
  - a. op een gedeelte van de weg dat bestemd is of mede bestemd voor het verkeer van voetgangers;
  - b. op een voor het publiek toegankelijke en kennelijk als zodanig ingerichte kinderspeelplaats, zandbak, speelweide, sportveld, strand of begraafplaats;
  - c. op een andere door het college aangewezen plaats.
2. Het in eerste lid bepaalde is niet van toepassing:
  - a. in de goot van de rijweg naast een hoger gelegen trottoir;
  - b. op door het college aangewezen plaatsen;
  - c. indien de eigenaar of houder van de hond er zorg voor draagt, dat de uitwerpselen onmiddellijk worden verwijderd

Artikel 2.4.18 Gevaarlijke honden

1. Het is de eigenaar of houder van een hond verboden die hond te laten verblijven of te laten lopen op of aan de weg of op het terrein van een ander:
  - a. anders dan kort aangelijnd nadat het college aan de eigenaar of houder heeft bekendgemaakt dat het die hond gevaarlijk of hinderlijk acht en een aanlijngedod in verband met het gedrag van die hond noodzakelijk vindt;
  - b. anders dan kort aangelijnd en voorzien van een muilkorf nadat het college aan de eigenaar of de houder heeft bekendgemaakt dat het die hond gevaarlijk of hinderlijk acht en een aanlijngedod en muilkorfgedod in verband met het gedrag van die hond noodzakelijk vindt.
2. In afwijking van artikel 2.4.16, aanhef en onder c, geldt voor het bepaalde in het eerste lid bovendien dat de hond voorzien moet zijn van een optisch leesbaar, niet-verwijderbaar identificatiekenmerk in het oor, de buikwand of ter hoogte van de schouders.
3. In het eerste lid wordt verstaan onder:
  - a. muilkorf: een muilkorf als bedoeld in artikel 1, onder d, van de Regeling agressieve dieren;
  - b. kort aanlijnen: aanlijnen van een hond met een lijn met een lengte, gemeten van hand tot halsband, die niet langer is dan 1,50 meter.
4. Het verbod geldt niet voorzover in het daarin geregelde onderwerp wordt voorzien door de Regeling agressieve dieren.

Artikel 2.4.19 Houden van hinderlijke of schadelijke dieren

1. Burgemeester en wethouders zijn bevoegd gedeelten van de gemeente of bepaalde plaatsen aan te wijzen waar het ter voorkoming of opheffing van overlast of van schade aan de openbare gezondheid verboden is daarbij aangeduide dieren:
  - a. aanwezig te hebben; dan wel
  - b. aanwezig te hebben anders dan met inachtneming van de door hen ter voorkoming of opheffing van overlast of van schade aan de openbare gezondheid gestelde regels; dan wel
  - c. aanwezig te hebben tot een groter aantal dan in die aanwijzing is aangegeven of mede is aangegeven.
2. Het is verboden op een krachtens het eerste lid aangewezen plaats een daarbij aangeduid dier of daarbij aangeduide dieren aanwezig te hebben, dan wel aanwezig te hebben anders dan met inachtneming van de door het college gestelde regels, dan wel aanwezig te hebben tot een groter aantal dan door hem is aangegeven.
3. Het college kan de rechthebbende op een onroerende zaak gelegen binnen een krachtens het eerste lid aangewezen gedeelte van de gemeente ontheffing verlenen van het in het tweede lid gestelde verbod.
4. Het in dit artikel bepaalde geldt niet voorzover in het daarin geregelde onderwerp wordt voorzien door de Wet milieubeheer.

Artikel 2.4.20 (Stads)duiven

Het is verboden (stads)duiven of andere overlastveroorzakende vogels te voeren of gelegenheid te bieden deze te voeren in de openbare ruimte.

Toelichting op de artikelen.

Artikel 2.4.16/ 17/18 Loslopende honden (71)

Dit artikel is in de loop der jaren ettelijke keren gewijzigd en uitgebreid. Hierdoor is een aaneenschakeling van leden ontstaan die de duidelijkheid en de leesbaarheid van het artikel niet ten goede is gekomen. Het verdient daarom de voorkeur het artikel te splitsen in drie afzonderlijke artikelen te weten:

- a. artikel 2.4.16 Loslopende honden,
- b. artikel 2.4.17 Verontreiniging door honden en
- c. artikel 2.4.18 Gevaarlijke honden

De artikelen spreken overigens voor zich en behoeven daarom geen nadere toelichting.

Artikel 2.4.20 (Stads)duiven (74)

Onder dit artikel is een verbod opgenomen tegen het voederen van stadsduiven. De stadsduif is een verwilderde vorm van de gedomesticeerde rotsduif, *Columba livia*. Indien de vogels regelmatig op dezelfde plaats worden bijgevoerd blijven ze in die omgeving, omdat ze daar op een makkelijke manier aan hen dagelijkse portie voedsel kunnen komen. Er ontstaat dan een soort hangplek; ze verzamelen zich in de dakgoten en op richels van gebouwen in de buurt. Dit leidt tot een ernstige mate van overlast in de vorm van uitwerpselen en lawaai.

Vanuit dierenwelzijn is er geen enkele reden om de stadsduiven bij te voeren: ze zijn net als andere wilde vogels prima in staat hun eigen voedsel bij elkaar te zoeken. Op deze manier blijft de totale populatie én beperkt, én verspreidt deze zich over de hele stad.

Omdat het verbod op het voeren van stadsduiven makkelijk omzeild zou kunnen worden door te stellen dat het voeren voor andere vogels bedoeld is, is in het artikel ook de zinsnede “of andere overlastveroorzakende vogels” opgenomen.

